

DVA NOVA SPELEOLOŠKA PRIRUČNIKA VLADE BOŽIĆA: »SPELEOLOGIJA U HRVATSKOJ« I »RAZVOJ SPELEOLOŠKOG NACRTA«

Hrvatsko kraško podzemlje, bogato oblicima i zanimljivostima, vrlo je pogodno i zahvalno za speleološku djelatnost. S istraživanjem špilja i jama na području Hrvatske započeli su još naši daleki preci, ostvarivši nekoliko svjetski značajnih postignuća, jedna naša jama bila je svojedobno proglašena najdubljom na svijetu, a raznoliki speleološki uspjesi i vrhunski dosezi nižu se do današnjih dana. Premda se organizirana hrvatska speleologija razvila unutar planinarske organizacije, većini je planinara nedovoljno poznato bogatstvo te djelatnosti i raznovrsnost njezinih dosegâ.

Do sada u Hrvatskoj nije bilo cjelovitog povijesnog prikaza razvitka speleologije, a povijesni pregledi objavljeni u ranijim priručnicima nisu davali dovoljno

Autor Vlado Božić

foto: Davor Pušlek

podataka o cjelokupnoj speleološkoj djelatnosti u Hrvatskoj. To saznanje potaknulo je Vladu Božića, jednog od najmarljivijih hrvatskih speleologa, da se primi posla, prikupi i sistematizira povijesnu građu i pripremi za tisak knjigu »Speleologija u Hrvatskoj« koja je izašla iz tiska u ožujku ove godine.

I doista, možda nitko od današnjih hrvatskih speleologa ne bi mogao dati toliko zanimljiv, sistematičan, ali i vrlo objektivan povijesni prikaz kako je to uspjelo Vladi Božiću. Ne samo da je prikupio povijesne podatke, nego je prikupio i obilje atraktivnih dokumentarnih slika, što - treba znati - nije lako jer kvalitetnih speleo-

loških snimaka ima mnogo manje nego dobrih planinarskih fotografija, budući da se speleologijom i speleo-fotografijom bavi manji broj ljudi, a snimanje u podzemlju nameće druge zakonitosti. Prikupljanje građe dijelom mu je bilo olakšano zbog toga što je nekoliko desetljeća bio pročelnik Komisije za speleologiju HPS, te o svemu vodi preciznu evidenciju.

Ipak, glavna i najveća vrijednost ove knjige nije obilje podataka i kvalitetnih slika, već čitko i izuzetno vješto pisan tekst, uobličen gotovo poput zanimljivih pripovijetki. Povijesne knjige zbog obilja faktografskih podataka obično predstavljaju većini ljudi dosadno štivo, no Vladi Božiću uspelo je da napiše knjigu koju će sa zanimanjem pročitati svi speleolozi, ali koja će otkriti mnogo zanimljivosti i tajni iz speleološkog života svima onima koji se speleologijom nikada nisu ili neće baviti. Može se slobodno reći da je ova knjiga za speleologiju ono što će za planinarstvo biti Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva Željka Poljaka, koja ovih dana također izlazi iz tiska - kapitalno djelo koje će se godinama tražiti i citirati u svakom idućem povijesnom prikazu.

U Božićevoj knjizi je povijesni razvitak prikazan u tri poglavlja: pretpovijesno doba, povijesno doba do 1949. (osnivanje prve Speleološke sekcije u Hrvatskoj u PD »Zagreb«) i doba od 1949. do danas. Zbog obilja raznih speleoloških djelatnosti od 1949. posebno su obrađene još i ove teme: speleološke udruge, školovanje, istraživanja, ekspedicije, istraživanja po narudžbi, biospeleološka, ekološka, geološka, paleontološka, arheološka, speleoronilačka istraživanja te istraživanja umjetnih podzemnih prostora, spašavanje iz speleoloških objekata, publikacije, dokumentacija, a na kraju je ponuđen izbor literature.

Knjiga »Speleologija u Hrvatskoj« je bogato ilustrirana s dvjestotinjak slika u boji, a ima 136 stranica B5-formata. Može se nabaviti po cijeni od 50 kuna u Hrvatskom planinarskom savezu, koji je uz Božićev HPD »Željezničar« izdavač knjige.

Malo u sjeni knjige »Speleologija u Hrvatskoj« ostao je ne manje zanimljiv priručnik »Razvoj speleološkog nacрта«, istovremeno tiskan, također u boji, na 48 stranica. Riječ je zapravo o stručnom speleološkom priručniku u kojemu Božić daje povijesni prikaz nastanka suvremenog speleološkog nacрта. Također, zanimljiv je i nespeleolozima, pa se tako iz njega može doznati da je npr. T. Jefferson, kasnije američki predsjednik, crtao speleološke nacрте ili vidjeti prve speleološke nacрте Gjüre Pilara, Josipa Poljaka i drugih, a i suvremeni trodimenzionalni prikaz jamskog sustava Lukina jama - Trojama. U dodatku priručniku je desetak suvremenih

nacрта najvažnijih špilja i jama u svijetu i u Hrvatskoj. Priručnik se može nabaviti u HPS, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb, tel. 01/48-24-142 ili 01/48-23-624.

Obje su knjige posvećene 130. obljetnici organiziranoga hrvatskoga planinarstva, a predstavljene su mnogobrojnim planinarima i speleolozima 4. ožujka u zagrebačkoj knjižnici »Tin Ujević«.

Alan Čaplar

PRODAJEM...

Prodajem fotomonografije Hrvatske planine (1943), Lučić: Planine Jugoslavije (1967), Jaka Čop: Viharniki (1970) i Raj pod Triglavom (1969), Klemenc: Gore (1992), Na vrh svijeta (1980). Knjige: Poljak: Hrvatsko planinarstvo (1975), Kugy: Delo, glazba in gore 1966), Kugy: Iz življenja gornika (1968), Kugy: Pet stotletij Triglava (1979), Badjura: Jugoslavenski Alpi (1923), sve po 100 kuna, i D. Hirc: Prirodni zemljopis Hrvatske (1905) 300 kn. Telefon: 01/48-16-558.